

บทที่ 2

หลักการและทฤษฎี

2.1 ทฤษฎีลวดสปริง

จุดประสงค์ของการใช้สปริง ส่วนมากจะเป็นไปในรูปของการเก็บพลังงานเอาไว้ในตัวสปริง ความเค้นที่เกิดขึ้นในขณะที่สปริงใช้รับแรงจะมีค่าสูงมาก ดังนั้นจึงต้องนำวัสดุที่มีความแข็งแรงสูงมาใช้ทำสปริง โดยทั่วไปเหล็กสำหรับใช้ทำสปริงจะเป็นเหล็กที่มีคาร์บอนสูงกว่า 0.5 % แล้วผ่านกรรมวิธีทางความร้อนเพื่อให้มีความยืดหยุ่นสูง เนื่องจากความสามารถในการยืดหยุ่นเป็นคุณสมบัติของสปริง ทั้งนี้เพื่อให้สปริงมีการยืดหดได้มากนั่นเอง นอกจากนี้แล้วยังมีวัสดุประเภทโลหะผสม เหล็กกล้าไร้สนิม และอื่นๆ ที่ต้องใช้งบงานเป็นพิเศษ เพื่อป้องกันการกัดกร่อนหรือทนทานต่ออุณหภูมิสูงๆ

สปริงชนิด (helical spring) ที่มีขนาดของลวดสปริงไม่เกิน 12 mm จะใช้วิธีขดขณะเย็น (wound cold) แต่ถ้าขนาดของลวดสปริงโตขึ้นก็มักจะใช้วิธีขดขณะร้อน (wound hot) ในกรณีของลวดสปริงขนาดเล็กอาจจะนำไปผ่านกรรมวิธีทางความร้อนก่อนจะนำมาขดหรือหลังจากขดแล้วก็ได้ สปริงที่ขดขณะเย็นควรที่จะนำมาอบเพื่อคลายความเค้น (stress relieved) ที่อุณหภูมิประมาณ 260°C นานประมาณ 15 ถึง 60 นาที ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของสปริง ขนาดของลวดสปริง สำหรับวัสดุบางชนิดคงที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นขนาดที่หาซื้อได้ทั่วไป

1. Hard-drawn wire (ASTM A227) เป็นวัสดุที่มีราคาถูกที่สุด มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางตั้งแต่ 0.50 mm จนถึง 16 mm ขดขณะเย็นได้ มีคาร์บอนผสมอยู่ระหว่าง 0.45 % ถึง 0.75 % คุณภาพผิวต่ำกว่าวัสดุชนิดอื่น ดังนั้นไม่ควรใช้กับชิ้นงานที่ต้องการอายุการทำงานยาวนานมาก และในชิ้นงานที่ต้องการความแม่นยำในการทำงานมาก อุณหภูมิขณะใช้งานไม่ควรสูงกว่า 120°C หรือต่ำกว่า 0°C

2. Music wire (ASTM A228) ทำโดยวิธี hard-drawn แต่ใช้เหล็กกล้าที่มีคุณภาพสูง คุณภาพผิวดีเป็นพิเศษ มีคาร์บอนผสมอยู่ระหว่าง 0.70 % ถึง 1.00 % ขดขณะเย็นได้ ลวดชนิดนี้เป็นลวดที่มีการใช้กันมากที่สุดในจำนวนสปริงขนาดเล็ก มีความแข็งแรงสูง และสามารถทนแรงที่กระทำซ้ำกันได้ดีมาก มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางตั้งแต่ 0.10 mm จนถึง 6.35 mm แต่มิให้นำไปใช้งานในที่ซึ่งอุณหภูมิสูงกว่า 120°C หรือต่ำกว่า 0°C

3. Oil-tempered wire (ASTM A229) ผลิตโดยวิธีรีดเย็น แล้วจึงชุบแข็งและอบเหนียว (tempered) มีคาร์บอนผสมอยู่ระหว่าง 0.55 % ถึง 0.75 % มักใช้วิธีชุบแข็งแล้วอบคลายความเค้นที่อุณหภูมิประมาณ 230 °C ฝิวไม่สู้จะดีนักแต่ก็ดีกว่า hard-drawn wire ลวดสปริงชนิดนี้ก็มีใช้กันแพร่หลายทั่วไป เพราะราคาถูกกว่า music wire มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางตั้งแต่ 0.50 mm จนถึง 16 mm แต่ก็สามารถหาขนาดซึ่งใหญ่หรือเล็กกว่านี้ได้ อุณหภูมิที่ใช้งานอยู่ระหว่าง 0 °C ถึง 180 °C

4. Valve spring quality carbon steel (ASTM 230) เป็น oil-tempered wire ที่มีคุณภาพสูง สด มีคาร์บอนผสมอยู่ระหว่าง 0.60 % ถึง 0.75 % มีผิวดีเป็นพิเศษเทียบกับ music wire จึงเหมาะสำหรับใช้กับงานที่อาจจะเสียหายเนื่องมาจากความล้า wire มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางตั้งแต่ 1.50 mm จนถึง 6.25 mm

5. Chrome vanadium steel (ASTM 231) เป็น โลหะผสมที่นิยมใช้กันมากเมื่อโลหะอื่นๆ ไม่สามารถที่จะทนความเค้นสูงๆ ได้ เหมาะสำหรับรับแรงที่กระทำซ้ำกันเป็นอย่างยิ่ง รับแรงกระแทกได้ดี มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางตั้งแต่ 0.50 mm จนถึง 12.50 mm มักใช้ทำสปริงสำหรับวาล์ว เครื่องยนต์ของเครื่องบิน ใช้ได้ที่อุณหภูมิสูงถึง 230 °C

6. Chrome silicon steel (ASTM A401) เป็น โลหะผสมที่สามารถรับแรงได้สูง และมีคุณสมบัติรับแรงกระแทกได้ดี ใช้งานได้ที่อุณหภูมิสูงประมาณ 250 °C มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ตั้งแต่ 0.80 mm จนถึง 12 mm

7. Stainless steel (chrome nickel ASTM A313 หรือ AISI 302) เป็น โลหะที่ราคาแพง รับแรงได้สูง และสามารถทนต่อการกัดกร่อนได้ดี เหมาะสำหรับรับแรงกระแทก มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางตั้งแต่ 0.20 mm จนถึง 12.50 mm ในการผลิตจะใช้วิธีรีดเย็นแล้วคลายความเค้น

คุณสมบัติทางกลของลวดสปริง

ค่าความต้านแรงของวัสดุที่ใช้ทำลวดสปริงจะเปลี่ยนแปลงไปตามขนาดของลวดสปริง ดังนั้นจึงอาจเขียนในรูปสมการที่ใช้หาค่าความต้านแรงของวัสดุลวดสปริงที่มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางใดๆได้ ดังนี้คือ

$$\sigma_u = A / d^x \quad (2.1)$$

$$\tau_u = B / d^y \quad (2.2)$$

โดยที่

- σ_u คือความต้านแรงดึงต่ำสุด
- τ_u คือความต้านแรงเฉือนทนทาน
- D คือขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของลวดสปริงเป็น mm

ค่าคงที่โดยประมาณของสมการที่ (2.1) และสมการที่ (2.2) แสดงไว้ในตารางที่ 2.1 ค่าความต้านแรงมีหน่วยเป็น N/m^2 และค่าต่างๆเหล่านี้เป็นค่าที่เรียบเรียงมาจากหนังสือของ V.M.FAIRE'S เพื่อใช้เป็นตัวอย่างข้อมูลสำหรับแบบฝึกหัด ในการคำนวณถ้ามีความจำเป็นที่จะต้องใช้สมการ (2.1) และสมการ (2.2) กับลวดสปริงที่มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางต่ำกว่าค่าในตาราง 2.1 ก็อนุโลมให้สามารถใช้ได้

ตารางที่ 2.1 คุณสมบัติทางกลของลวดสปริง

ชนิดของวัสดุ	ขนาดลวด(mm)	x	y	A	B
Hard-drawn wire (ASTM A227)	0.50-16.00	0.190	0.340	1780	560
Music wire (ASTM A228)	0.10-6.35	0.154	0.154	2150	565
Oil-tempered wire (ASTM A229)	0.50-16.00	0.190	0.340	1855	560
Valve spring steel (ASTM 230)	1.50-6.25	0.100	0.150	1730	515
Cr- V steel (ASTM 231)	0.50-12.50	0.166	0.150	1976	515
Cr- Si steel (ASTM A401)	0.80-12.00	0.107	0.150	1965	515
Stainless steel (ASTM A313)	0.20-12.50	0.140	0.170	1840	360

(ที่มา : ชาญ ถนัดงาน. การออกแบบเครื่องจักรกล1. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น,2541)

สำหรับค่าโมดูลัสความยืดหยุ่นและโมดูลัสเฉือนของวัสดุในตารางที่ 2.1 ให้ใช้ค่าประมาณ ดังนี้ (ยกเว้นเหล็กกล้าไร้สนิม)

$$E = 200 \text{ kN/mm}^2 \quad G = 80 \text{ kN/mm}^2$$

สำหรับเหล็กกล้าไร้สนิมให้ใช้

$$E = 180 \text{ kN/mm}^2 \quad G = 70 \text{ kN/mm}^2$$

ค่าต่างๆที่ได้แสดงอยู่ในตารางที่ 2.1 เป็นเพียงค่าโดยประมาณเพื่อใช้ประกอบในการคำนวณเกี่ยวกับสปริงชนิดเท่านั้น ในการทำงานจริงผู้ออกแบบควรจะสอบถามค่าที่แน่นอนจากผู้ผลิตโดยตรง

สำหรับค่าความต้านแรงเฉือนครากให้ใช้ค่าประมาณ

$$\tau_y = 0.60 \sigma_u \quad \text{สำหรับวัสดุทั่วไป}$$

$$\tau_y = 0.47 \sigma_u \quad \text{สำหรับเหล็กกล้าไร้สนิม}$$

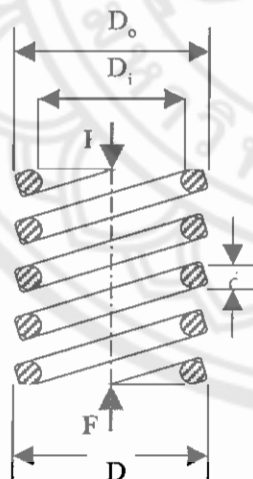
ความเค้นในสปริงชนิดกรับแรงกด

พิจารณาสปริงชนิดกรับแรงกด F ในแนวแกนของสปริง ดังรูปที่ 2.1 (ก) โดยจากรูปกำหนดให้

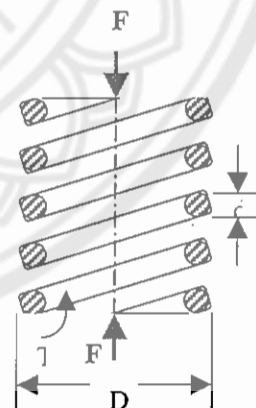
D_o คือเส้นผ่านศูนย์กลางภายนอกของขดสปริง

D_i คือเส้นผ่านศูนย์กลางภายในของขดสปริง

$D = (D_o + D_i) / 2$ เป็นเส้นผ่านศูนย์กลางเฉลี่ยของขดสปริง

(ก) แรงกดกระทำในแนวแกนของสปริง

(ข) แผนภาพวัตถุอิสระแสดงให้เห็นว่าลวดอยู่ภายใต้แรงเฉือนและโมเมนต์บิด

รูปที่ 2.1 สปริงชนิด

(ที่มา : ชาญ ถนัดงาน. การออกแบบเครื่องจักรกล 1. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2541)

ให้ตัดส่วนหนึ่งของสปริงออกมาพิจารณาจะเห็นได้ว่า ลวดสปริงอยู่ใต้แรงภายใน F และ โมเมนต์บิด T ดังรูปที่ 2.1 (จ) ค่าความเค้นเฉือนสูงสุดที่เกิดขึ้นในลวดสปริง คือ

$$\tau = (Tr/J) + (F/A) \quad (2.3)$$

$$\text{แต่ } T = FD/2$$

$$\text{และ } J/r = (\pi x d^4/32)/(d/2)$$

$$= \pi x d^3/16$$

$$\text{และ } A = \pi x d^2/4$$

ดังนั้นจึงเขียนสมการที่ (2.3) ใหม่ได้เป็น

$$\tau = (8FD/\pi x d^3) + (4F/\pi x d^2) \quad (2.4)$$

ถ้าให้ $C = D/d$ ซึ่งเรียกว่า ดัชนีสปริง (spring index) สมการที่ (2.4) สามารถจะจัดรูปใหม่ได้เป็น

$$\tau = K_s (8FD/\pi x d^3) \quad (2.5)$$

$$\text{โดยที่ } K_s = 1 + (0.5/C)$$

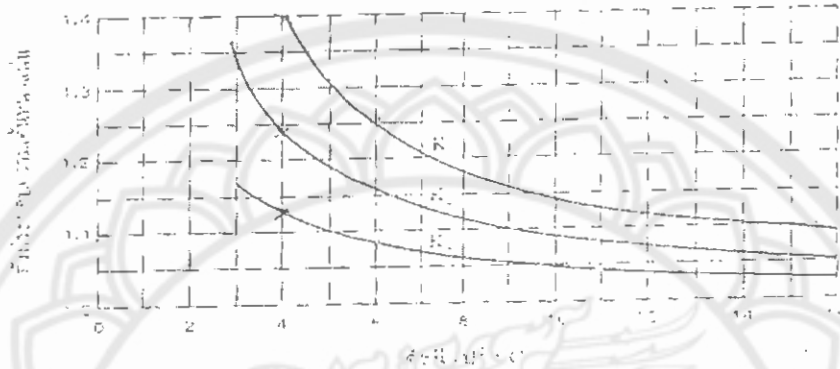
ค่า K_s นี้เรียกว่าตัวประกอบความเค้นเฉือน (shear stress correction factor) ซึ่งเป็นค่าทำให้ความเค้นเฉือนในสปริงเพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากความเค้นเฉือนตรง F/A

ในการคำนวณที่ผ่านมาได้ใช้สูตรความเค้นเฉือนเนื่องจากโมเมนต์บิด Tr/J ซึ่งเป็นสูตรสำหรับการบิดชิ้นส่วนตรง เช่น เพลา แต่ในสปริง เส้นลวดบิดวนไปตามความโค้งของสปริงทำให้เกิดความเค้นหนาแน่นสูงสุดบริเวณด้านในของสปริงชด วาห์ล (Wahl) ได้มีการเสนอให้มีการแก้ไขในสมการที่ (2.5) โดยเพิ่มตัวประกอบความโค้ง (curvature correction factor) K_c เข้าไปในสมการ ค่าตัวประกอบความเค้นหนาแน่นดังกล่าวนี้สามารถคำนวณได้จากสมการ

$$\begin{aligned} K_s &= K_c K_s \\ &= \{(4C-1)/(4C-4)\} + (0.615/C) \end{aligned} \quad (2.6)$$

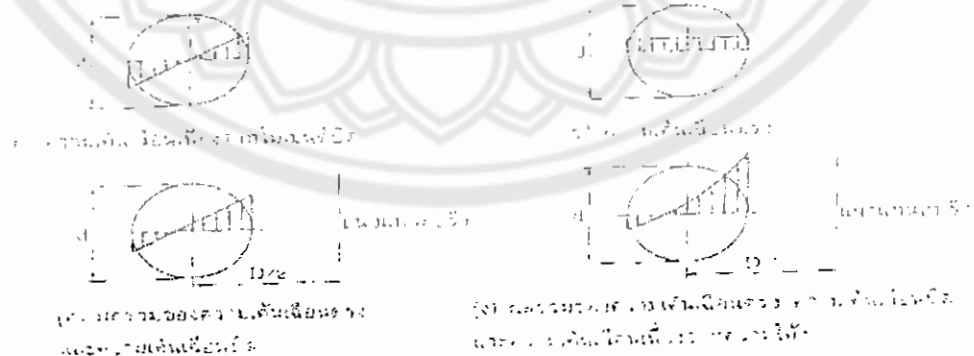
ค่า K นี้เรียกว่าตัวประกอบของวาห์ล (Wahl 's factor) ซึ่งสามารถหาค่าได้โดยการคำนวณจากสมการที่ (2.6) หรือหาค่าได้จากรูปที่ 2.2 ดังนั้นความเค้นเฉือนในสมการที่ (2.5) จึงกลายเป็น

$$\begin{aligned} \tau &= K (8FD / \pi x d^3) \\ &= K (8FD / \pi x d^2) \end{aligned} \tag{2.7}$$

รูปที่ 2.2 ค่าตัวประกอบความเค้นหนาแน่นสำหรับสปริงขดรับแรงดึงและรับแรงกด
(ที่มา : ชาญ ถนัดงาน, การออกแบบเครื่องจักรกล1, กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2541)

การกระจายความเค้นเฉือนในเส้นลวดสปริงซึ่งเกิดจาก โมเมนต์บิด T และแรงเฉือน F จะดูได้จากรูปที่ (2.3 ก) และรูปที่ (2.3 ข) เมื่อรวมความเค้นเฉือนที่เกิดขึ้นดังรูปที่ (2.3 ก) และ (2.3 ข) ก็จะได้ความเค้นเฉือนดังรูปที่ (2.3 ค) แต่เมื่อรวมความเค้นหนาแน่นอันเนื่องมาจากความโค้งของลวดสปริงเข้าไปด้วยจะได้ดังรูปที่ (2.3 ง) ซึ่งจะเห็นได้ว่าความเค้นเฉือนสูงสุดเกิดขึ้นที่ด้านในของลวดสปริง

รูปที่ 2.3 การรวมความเค้นในสปริงขด

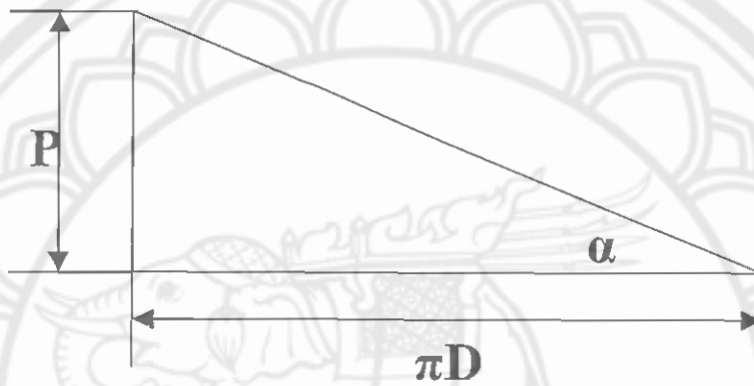
(ที่มา : ชาญ ถนัดงาน, การออกแบบเครื่องจักรกล1, กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2541)

สมการที่ (2.7) นี้ จะใช้ได้ก็ต่อเมื่อสปริงมีขีดจำกัดเท่านั้น

ถ้าให้ระยะพิศของสปริงยาว P ดังรูปที่ 2.4 และเมื่อนำสปริงหนึ่งรอบมาคลี่ออก จะได้สมการความชันระหว่างมุมขนาดกับระยะพิศเป็น

$$\tan \alpha = P / (\pi \times D)$$

สำหรับสปริงรับแรงกด ถ้ามุมขนาดของสปริงขณะที่ไม่มีแรงภายนอกมากระทำเล็กกว่า 12° แล้ว ก็ให้ถือว่าสปริงชนิดนั้นมีขีดจำกัด

รูปที่ 2.4 มุมขนาดของสปริง

ความแข็งตึงของสปริง

ความแข็งตึงของสปริง (spring stiffness) หมายถึงปริมาณของแรงที่ใช้ในการทำให้สปริงยืดหดหนึ่งหน่วยความยาวในแนวแกนของสปริง ซึ่งยังมีชื่อเรียกอีกหลายชื่อแตกต่างกันไป เช่น ค่าคงที่ของสปริง (spring constant) อัตราสปริง (spring rate) โมดูลัสของสปริง และเกรเดียนของสปริง (spring gradient) เป็นต้น ถ้าให้ δ เป็นระยะยุบตัวของสปริงภายใต้แรงกด F ค่าความแข็งตึงของสปริงคือ

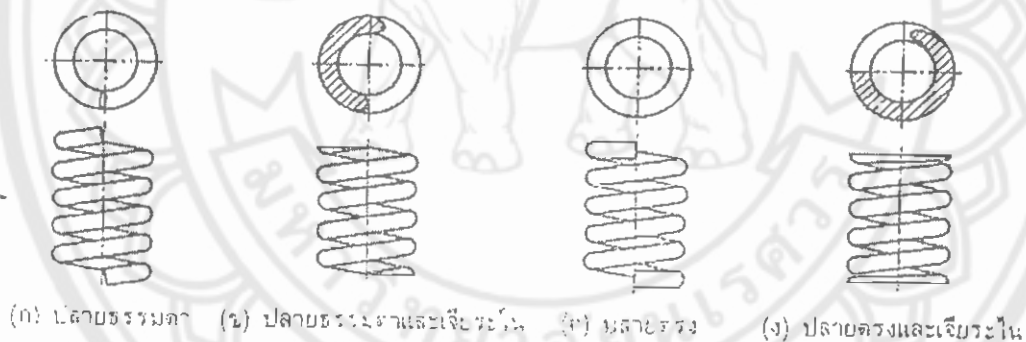
$$\begin{aligned} K &= F / \delta \\ &= Gd^4 / 8D^3 n \\ &= Gd / 8C^3 n \end{aligned} \quad (2.8)$$

ค่าความแข็งตึงของสปริงนี้ก็เป็นค่าที่สำคัญ ซึ่งผู้ใช้ต้องเลือกให้ถูกต้องกับชิ้นงาน จึงจะทำให้เครื่องจักรกลทำงานได้ตามความมุ่งหมาย

จำนวนขดทำการ

สปริงขดรับแรงกดที่ใช้งานอยู่ทั่วไปจะมีปลายทั้งสองในลักษณะดังรูปที่ 2.5 โดยปกติแล้วต้องการให้ปลายสปริงสัมผัสกับสิ่งที่สปริงกดอยู่ให้มากที่สุด ในบางกรณีสปริงตั้งอยู่ในช่องซึ่งมีพื้นที่กวดที่เรียบแบน ดังนั้นจึงนิยมตัดปลายสปริงชนิดนี้ให้เรียบเป็นฐานตั้ง เนื่องจากขดส่วนที่ตัดปลายไปจะสูญเสียผลในการเป็นสปริงไปมาก ฉะนั้นการคำนวณจึงให้หักเอาจำนวนขดเหล่านี้ออก จำนวนขดที่เหลืออยู่ทั้งหมดเรียกว่า ขดทำการ ซึ่งก็เป็นค่าโดยประมาณเท่านั้น ถ้าให้ n_t เป็นจำนวนขดทั้งหมดของสปริงขดแล้ว จำนวนขดทำการสามารถคิดได้ดังนี้

ปลายธรรมดา (plain ends)	$n = n_t$
ปลายธรรมดาและเจียรไน (ground end)	$n = n_t - 1$
ปลายตรง (square ends)	$n = n_t - 1.5$
ปลายตรงและเจียรไน	$n = n_t - 2$

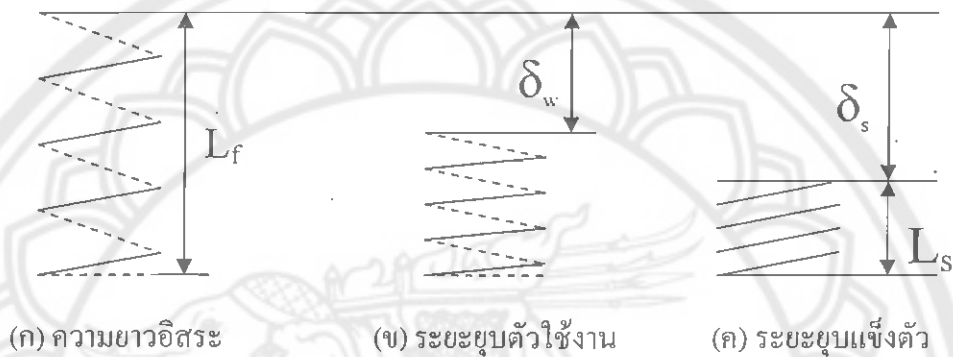
รูปที่ 2.5 ปลายสปริงขดรับแรงกด

(ที่มา : ชาลย ถนัดงาน. การออกแบบเครื่องจักรกล 1. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2541)

ระยะยวบตัวใช้งาน

ความยาวของสปริงขดในขณะที่ยังไม่มีแรงภายนอกมากระทำเรียกว่า ความยาวอิสระ L_f ดังรูปที่ (2.6 ก) เมื่อมีแรงภายนอกมาก็คสปริงขดนี้ให้ทุกขดติดกันพอดีดังรูปที่ (2.6 ค) ความยาวของสปริงขดนี้เรียกว่า ความยาวแข็งตัว (solid height) L_s แรง และความเค้นในขณะนี้เรียกว่า แรงแข็งตัว (solid force) และความเค้นแข็งตัว (solid stress) ตามลำดับ

รูปที่ 2.6 ระยะยวบตัวของสปริงขด

(ที่มา : ชาญ ถนังงาน. การออกแบบเครื่องจักรกล1. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น,2541)

สำหรับการออกแบบสปริงให้รับแรง F สูงสุดขณะใช้งาน โดยที่สปริงจะยวบตัวลงไป δ_w ค่า δ_w นี้จะเรียกว่า ระยะยวบตัวใช้งาน ดังรูปที่ (2.6 ข) ถ้าให้ระยะยวบแข็งตัว (Solid Deflection) δ_s เป็นผลต่างระหว่างความยาวอิสระและความยาวแข็งตัวจะได้ว่า

$$\delta_s = L_f - L_s$$

ซึ่งจะทำให้สามารถเผื่อการยวบตัวของสปริงให้มีการยวบตัวมากกว่าระยะยวบตัวใช้งานได้อย่างมีหลักเกณฑ์พอสมควร โดยใช้ค่าความเผื่อการกวดติด (clash allowance) ซึ่งมีนิยามว่า

$$\text{ความเผื่อการกวดติด} \quad r_c = (\delta_s - \delta_w) / \delta_w \quad (2.9)$$

ค่าความเผื่อการกวดติดนี้เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงเปอร์เซ็นต์ของระยะยวบตัว ที่อาจจะมิได้เกินกว่าระยะยวบตัวใช้งาน โดยทำหน้าที่ให้ความปลอดภัยแก่การใช้งานยิ่งขึ้นไปอีก ค่า r_c นี้แนะนำให้ใช้ประมาณ 0.20 ซึ่งก็หมายความว่าสามารถใช้สปริงรับแรงเพิ่มขึ้นมากกว่าแรงที่ใช้ออกแบบอีก

20 % สปริงทุกชุดจึงจะติดกันหมด จึงเป็นการป้องกันมิให้ผิวหน้าของสปริงเสียหายเนื่องจากการสัมผัสและเสียดสีกันระหว่างชุดได้ อีกประการหนึ่งถ้าสปริงยุบตัวจนถึงความยาวแข็งตัว สปริงจะหมดคุณสมบัติในการใช้งานรับแรงสั่นสะเทือนหรืออื่นๆตามต้องการไป

ความยาวอิสระและความยาวแข็งตัวของสปริงจะขึ้นอยู่กับลักษณะของปลายสปริงชุด ซึ่งอาจจะหาค่าโดยประมาณได้จากตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 ค่าประมาณของความยาวอิสระและความยาวแข็งตัว

ลักษณะของปลายชุดสปริง	ความยาวอิสระ(L_f)	n_r	ความยาวแข็งตัว(L_s)
ปลายธรรมดา	$Pn + d$	n	$d(n+1)$
ปลายธรรมดาและเจียรไน	$Pn + d$	$n+1$	$d(n+1)$
ปลายตรง	$Pn + 2.5d$	$n+1.5$	$d(n+2.5)$
ปลายตรงและเจียรไน	$Pn + 2d$	$n+2$	$d(n+2)$

(ที่มา : ชาลู ถนัดงาน. การออกแบบเครื่องจักรกล1. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2541)

การออกแบบสปริงขดรับแรงกด

การออกแบบสปริงมักจะต้องใช้วิธีทดลองแก้ความคลาดเคลื่อน (trial -and-error) บางครั้งก็มีข้อจำกัดอย่างอื่นซึ่งทำให้การออกแบบยากขึ้นไปอีก เช่น ขนาดจำกัดของช่องสำหรับใส่ชุดสปริง เป็นต้น โดยปกติแล้วสปริงขดจะขยายตัวกว้างออกเล็กน้อยเมื่ออยู่ภายใต้แรงกด ดังนั้นในกรณีที่มีช่องว่างจำกัดก็จะต้องเหลือช่องไว้โดยรอบสปริงประมาณ $d/4$ ซึ่งการขยายตัวของสปริงอาจจะประมาณค่าได้จากสมการ

$$D_o = [D_o^2 + 0.1E^2]^{1/2} \quad (2.10)$$

โดยที่ D_o คือเส้นผ่านศูนย์กลางภายนอกของสปริงขดหลังขยายตัว
 D_o คือเส้นผ่านศูนย์กลางภายนอกของสปริงขดก่อนขยายตัว
 $E = \{ L_f - d(n_r - n) \} / n$

การคำนวณเกี่ยวกับสปริงชดอาจแบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ

1. ให้คิดว่าแรงที่มากกระทำต่อตัวสปริงเป็นแบบอยู่นิ่ง แล้วคิดว่าแรงที่ทำกับสปริงนั้นจัดอยู่ในงานประเภทใด ซึ่งแบ่งออกเป็น
  - (ก) งานเบา (light service) หมายถึงแรงที่มากกระทำตลอดอายุการใช้งานของสปริงไม่เกิน 10^4 ครั้ง
  - (ข) งานปานกลาง (average service) หมายถึงแรงที่มากกระทำตลอดอายุการใช้งานของสปริงอยู่ระหว่าง 10^4 ถึง 10^6 ครั้ง
  - (ค) งานหนัก (severe service) หมายถึง) หมายถึงแรงที่มากกระทำตลอดอายุการใช้งานของสปริงมากกว่า 10^6 ครั้ง
2. ให้พิจารณาว่าแรงเปลี่ยนแปลงจากค่าสูงสุดไปถึงต่ำสุด แล้วคำนวณออกแบบสปริงโดยใช้สมการลักษณะเดียวกับของไซเคอร์เบอร์ก สำหรับการคำนวณโดยวิธีนี้เหมาะสำหรับงานที่ต้องการให้สปริงมีอายุการใช้งานไม่จำกัด (indefinite lift)

การออกแบบสปริงชดโดยคิดให้แรงอยู่นิ่ง

ในการออกแบบสปริงชดโดยคิดให้แรงอยู่นิ่ง ให้ผู้ออกแบบใช้ค่าความเค้นเฉือนที่แสดงอยู่ในตารางที่ 2.3 เป็นค่าความเค้นออกแบบ แต่ถ้าสามารถได้ข้อมูลที่แน่นอนจากผู้ผลิตวัสดุสำหรับลวดสปริง ได้ก็ควรที่จะใช้ค่านั้นแทน

ตารางที่ 2.3 ค่าความเค้นเฉือนออกแบบสำหรับวัสดุสปริง

วัสดุลวดสปริง	ความเค้นเฉือนออกแบบ $k T_d$		
	งานเบา	งานปานกลาง	งานหนัก
Hard drawn wire (ASTM A227)	$0.344\sigma_u$	$0.275\sigma_u$	$0.244\sigma_u$
Stainless steel (ASTM A313)	$0.320\sigma_u$	$0.260\sigma_u$	$0.210\sigma_u$
วัสดุอื่นๆในตารางที่ 10.1	$0.405\sigma_u$	$0.324\sigma_u$	$0.263\sigma_u$

(ที่มา : ชาลยู ถนังงาน. การออกแบบเครื่องจักรกล1. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2541)

สำหรับขนาดมาตรฐานของเส้นลวดสปริงในระบบหน่วยเอสไอนี้ยังมิได้มีการตกลงกันระหว่างประเทศต่างๆ ให้เป็นที่แน่นอน ดังนั้นจึงแนะนำให้ใช้ค่าต่อไปนี้เป็นค่าที่ทดลองเลือกใช้ โดยบอกเป็นมิลลิเมตร ถ้าขนาดลวดที่ต้องการใช้โตกว่าที่ให้ไว้ในที่นี้ก็ให้ถือเอาตัวเลขที่คำนวณได้เป็นเกณฑ์ โดยใช้ค่าที่แนะนำดังนี้

1.00	1.25	1.50	1.80	2.00	2.25	2.50
2.80	3.20	3.60	4.00	4.50	5.00	5.50
6.00	7.00	8.00	9.00	10.00	11.00	12.50
14.00	16.00	18.00	20.00	22.50	25.00	

ทางด้านการผลิตสปริงพบว่า ถ้าสปริงมีดัชนี C น้อยการม้วนหรือขดสปริงจะประสบปัญหาเรื่องการแตกร้าวของสปริง หรืออีกในหนึ่งคือการม้วนสปริงให้มีความโค้งมากจนเกินไปทำได้ยาก ดังนั้นในการออกแบบสปริงควรจะให้หมีค่าดัชนีสปริงมากพอสมควร โดยปกติแล้วไม่ควรจะให้น้อยกว่า 3 สปริงขดรับแรงกดส่วนมากจะมีดัชนีสปริงอยู่ระหว่าง 5 ถึง 10 ทั้งนี้เพราะทำให้ไม่มีปัญหาทางด้านการผลิตและมีความยืดหยุ่นสูง ทนต่อแรงกระแทกได้ดี

ถึงแม้ว่าในการใช้งานสปริงจะไม่ถูกกดจนแข็งตัว แต่ในขณะที่ทำการดัดสปริงหรือทำการซ่อมแซมชิ้นส่วนก็อาจจะกดสปริงเข้าออกจนถึงความยาวแข็งตัวได้ เพื่อป้องกันความเสียหายของสปริง ในการออกแบบจึงจะให้ความเค้นเฉือนในขณะที่สปริงถูกกดจนขดทุกขดติดกันหมดน้อยกว่า τ_y ของวัสดุเสมอ

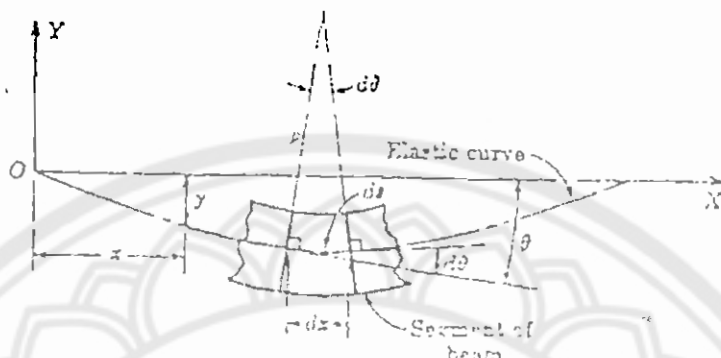
2.2 การโก่งตัวของคาน

การโก่งตัวของคาน เป็นแฟกเตอร์ตัวหนึ่งที่น่าสนใจมาพิจารณาถึงขีดจำกัดของภาระที่กระทำต่อคาน ดังนั้น ในการออกแบบคานจะต้องคำนึงระยะโก่งตัวของคานด้วย

ระยะโก่งตัวของคาน (beam deflection) สามารถหาได้โดยวิธีต่างๆดังนี้

1. วิธีการอินทิเกรตสองชั้น (double-integration method)
2. วิธีพื้นที่และ โมเมนต์ (area-moment method)
3. วิธีการซ้อนทับ (superposition method)
4. วิธีใช้พลังงาน-ทฤษฎีแคลคูลัสของวาเรียส (energy method-Castigliano's Theorem)

วิธีการอินทิเกรตสองชั้น (Double-Integration Method)

รูปที่ 2.7 แสดงเส้นในแนวยาวตามลักษณะของคาน

ที่มา : สุระเชษฐ รุ่งวัฒนพงษ์, กลศาสตร์ของแข็ง, กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2544

พิจารณาผิวสะเทิน (neutral surface) เป็นเส้นในแนวยาวตามลักษณะของคานที่โค้งตัว เราเรียกขอบเส้นของผิวสะเทินว่า เส้นอีลาสติกของคาน (elastic line) หรือ เส้นโค้งยืดหยุ่น (elastic curve)

พิจารณาที่เส้นโค้งยืดหยุ่นในช่วง dx โดยกำหนดให้พิกัด x วัดจากปลายด้านซ้ายเป็นจุดกำเนิด และพิกัด y วัดขึ้นเป็นบวก ระยะโค้งตัวของคานจะถูกสมมติให้มีค่าน้อยมาก นั่นคือ เส้นโค้งยืดหยุ่นเกือบเป็นเส้นตรง ดังนั้น ความลาดชันของเส้นโค้งยืดหยุ่นที่จุดหนึ่งๆ สามารถเขียนเป็น

$$\tan \theta \approx \theta = dy/dx$$

และ

$$d\theta/dx = d^2y/dx^2$$

จากรูป ส่วนโค้ง ds รองรับมุม $d\theta$ ที่รัศมี ρ ดังนั้น

$$ds = \rho d\theta$$

เนื่องจาก ระยะโค้งตัวมีค่าน้อยมาก จึงสามารถแทนส่วนโค้ง ds ด้วยการกระจัด dx

$$\text{ดังนั้น } dx = \rho d\theta = 1/\theta = d\theta/dx$$

$$\text{หรือ } 1/\rho = d^2y/dx^2$$

(2.11)

จากสมการความเครียดตามยาว และคุณสมบัติความยืดหยุ่นของวัสดุ

$$\epsilon_x = \sigma_x / E$$

$$\epsilon_x = -y / \rho = \sigma_x / E = My / EI$$

$$1 / \rho = M / EI$$

ดังนั้น $d^2y / dx^2 = d\theta / dx = 1 / \rho = M / EI$

หรือ $EI (d^2y / dx^2) = M$ (2.12)

สมการที่ 2.12 เรียกว่า สมการเชิงอนุพันธ์ของเส้นโค้งยืดหยุ่นของคาน
ถ้าสมมติให้ EI มีค่าคงที่ แล้วอินทิเกรตสมการที่ 2.12 จะได้

$$EI (dy / dx) = \int M(x) dx + C_1 \quad (2.13)$$

ซึ่งเป็นสมการของความชัน (slope) หรือ dy / dx ที่จุดต่างๆของเส้น โค้งยืดหยุ่น และ EI เรียกว่า
สภาพแข็งแรงต่อการดัด (flexural rigidity) ซึ่งมีค่าคงที่ตลอดความยาวของคาน

ถ้าอินทิเกรตสมการที่ 2.13 จะได้ว่า

$$EIy = \iint (M(x) dx) + C_1x + C_2 \quad (2.14)$$

สมการที่ 2.14 เป็นสมการของระยะโค้งตัวของเส้น โค้งยืดหยุ่น สำหรับค่า C_1 และ C_2 เป็น
ค่าคงที่ ซึ่งสามารถหาได้จากเงื่อนไขของขอบเขตของการ โค้งตัวตามจุดต่างๆของคาน

สรุปความสัมพันธ์ของสมการ

Deflection = y

Slope = dy / dx

Moment, $M(x) = EI (d^2y / dx^2)$

Shear, $V(x) = dM / dx = EI (d^3y / dx^3)$ (for EI = constant)

Load, $w(x) = dV / dx = EI (d^4y / dx^4)$ (for EI = constant)

Singularity Function คือการเขียนการกระจายของโมเมนต์ดัดที่แตกต่างกันในแต่ละช่วง
เวลาของคานเป็นฟังก์ชันที่ต่อเนื่องไปตลอดทั้งคาน ไม่ว่าภาวภายนอกที่กระทำจะเป็นจุดหรือ
กระจาย Singularity Function ของ x จะเขียนในรูป $\langle x - x_0 \rangle^n$ (ใช้วงเล็บหัวแหลม) เมื่อ n เท่ากับ
จำนวนเต็มใดๆ

เงื่อนไข

$$\begin{aligned}
 \langle x - x_0 \rangle^n &= (x - x_0)^n && \text{เมื่อ } n > 0 \text{ และ } x \geq x_0 \\
 &= 0 && \text{เมื่อ } n > 0 \text{ และ } x < x_0 \\
 \langle x - x_0 \rangle^0 &= 1 && \text{เมื่อ } x \geq x_0 \\
 &= 0 && \text{เมื่อ } x < x_0 \\
 \int \langle x - x_0 \rangle^n dx &= \frac{1}{n+1} \langle x - x_0 \rangle^{n+1} - C_1 && \text{เมื่อ } n \geq 0 \\
 d/dx (\langle x - x_0 \rangle^n) &= n \langle x - x_0 \rangle^{n-1} && \text{เมื่อ } n > 1
 \end{aligned}$$

ข้อสังเกต

นิพจน์ $\langle x - x_0 \rangle^n$ จะไม่มีค่าเมื่อค่าของ x ทำให้ในวงเล็บหัวแหลมค่าน้อยกว่าศูนย์

สามารถเขียนสมการโมเมนต์ของแต่ละช่วงดังนี้

$$\begin{aligned}
 M_1 &= R_L x && 0 < x < x_1 \\
 M_2 &= R_L x - P(x - x_1) && x_1 < x < x_2 \\
 M_3 &= R_L x - P(x - x_1) + M_A && x_2 < x < x_3 \\
 M_4 &= R_L x - P(x - x_1) + M_A - (w/2)(x - x_3)^2 && x_3 < x < L
 \end{aligned}$$

จากสมการข้างต้น สามารถลดเหลือเพียงสมการเดียวตามเงื่อนไขของ Singularity Function ได้ดังนี้

$$M(x) = R_L x - P \langle x - x_1 \rangle^1 + M_A \langle x - x_1 \rangle^2 - (w/2) \langle x - x_3 \rangle^2 \quad 0 < x < L$$

ในการใช้วงเล็บหัวแหลมกับการกระจาย จะต้องเป็นแรงกระจายให้ตลอดถึงปลายคานด้านขวา ในกรณีที่มีแรงกระจายไม่ถึงปลายคานให้ขยายแรงกระจายไปจนสุดคานด้านขวามือพร้อมกับหักล้างออกโดยเติมแรงกระจายขนาดเดียวกันแต่ทิศทางตรงกันข้าม

ค่าโมเมนต์ของความเฉื่อยของหน้าตัดที่สำคัญ

ค่าโมเมนต์ของความเฉื่อยของหน้าตัดต่างๆ สามารถหาได้ ดังนี้

1.สี่เหลี่ยมผืนผ้า

$$A = bh$$

$$C = h/2$$

$$N.A. = 1/12(bh^3)$$

2. วงกลม

$$A = (\pi/4) d^2$$

$$C = d/2$$

$$N.A. = (\pi/64) d^4$$

3. สามเหลี่ยม

$$A = (1/2)bh$$

$$C = h/3$$

$$N.A. = 1/36(bh^3)$$

4. ครึ่งวงกลม

$$A = (\pi r^2)/2$$

$$C = 4r/3\pi$$

$$N.A. = 0.110 r^4$$

ในกรณีที่หน้าตัดของคานไม่เป็นไปตามที่กล่าวมาแล้ว เช่น เป็นรูปตัว T การหาโมเมนต์ของความเฉื่อยรอบแกนสะเทินของหน้าตัดเหล่านั้น ต้องอาศัยการย้ายแกนของโมเมนต์ความเฉื่อย กล่าวคือ โมเมนต์ของความเฉื่อยของรูปตัดรอบแกนใดแกนหนึ่งที่ขนานกับแกนสะเทินจะมีค่าเท่ากับโมเมนต์ของความเฉื่อยรอบแกนสะเทินของรูปตัดนั้น บวกด้วยผลคูณของพื้นที่ที่หน้าตัดกับกำลังสองของระยะทางที่แกนนั้นห่างจากแกนสะเทิน ดังสมการต่อไปนี้

$$I_{N.A.} = I_{C.G.} + Ad^2 \quad (2.15)$$

เมื่อ	$I_{N.A.}$	เป็นโมเมนต์ของความเฉื่อยรอบแกนที่ต้องการหา
	$I_{C.G.}$	เป็นโมเมนต์ของความเฉื่อยรอบแกนสะเทินของหน้าตัดนั้น
	A	เป็นพื้นที่ที่หน้าตัดของคาน
	d	เป็นระยะทางที่อยู่ห่างจากแกนศูนย์กลางวงไปยังแกนที่ต้องการหา

2.3 ความแข็งแรงของเสาค้ำยัน

โดยทั่วไป ความแข็งแรงของเสาค้ำยัน จะขึ้นอยู่กับปัจจัย 4 อย่างดังนี้

1. วัสดุ
2. ความยาวของเสา
3. ขนาด
4. สภาพของจุดรองรับที่ปลาย

วัสดุที่ใช้ทั่วไปมากที่สุดสำหรับเสาค้ำยันคือเหล็กกล้า ไม้ อลูมิเนียม และคอนกรีตอัดแรง โดยทั่วไปวัสดุที่แข็งแรงกว่า มักนำมาใช้เป็นเสาค้ำยัน ซึ่งจะสามารถรับแรงกดและน้ำหนักโหลดได้มากขึ้น ปริมาณของน้ำหนักโหลดที่เสาค้ำยันจะสามารถรับภาระได้จะแปรผันกลับกันกับความยาวของตัวเสา ดังนั้นเสาค้ำยันสั้น จึงสามารถรับน้ำหนักได้มากกว่าเสาค้ำยันยาว

อิทธิพลของขนาดของเสานั้นเห็นได้ชัดเจน เสาที่มีขนาดใหญ่กว่าย่อมสามารถรับน้ำหนักได้มากกว่า ยิ่งไปกว่านั้น การกระจายเนื้อวัสดุสัมพันธ์กับแกนจุดศูนย์กลางมวลของหน้าตัดเสา (โมเมนต์ความเฉื่อย) จะมีอิทธิพลต่อความแข็งแรงของค้ำยันด้วย

แบบของหัวต่อที่ใช้ตรงขั้วปลายหัวค้ำยัน เสา ก็มีอิทธิพลต่อปริมาณน้ำหนักแรงกดของเสาค้ำยัน ที่มันจะสามารถรับภาระได้ด้วย รูปแบบทั่วไปที่ใช้กันมากที่สุดของการเชื่อมต่อปลายหัวเสา คือต่อแบบสลักหมุด และต่อแบบเชื่อมติด โดยทั่วไปปลายหัวขั้วเสายังเชื่อมติดกันมาก ปริมาณน้ำหนักแรงกดที่เสาค้ำยันจะรองรับได้ก็มากขึ้นด้วย

อัตราส่วนความเรียว

ผลการเปลี่ยนแปลงของความยาว, สภาพของจุดรองรับที่ปลาย, และขนาดของค้ำยัน เสา มักจะรวมกันเป็นเทอมเดียว เรียกว่า “อัตราส่วนความเรียว” (Slenderness Ratio) สำหรับเสาค้ำยันที่ท่ามาจากเหล็กกล้า อัตราส่วนความเรียว จะกำหนดให้เป็น kl/r

เมื่อ k = ตัวคงที่ขึ้นอยู่กับสภาพของจุดรองรับที่ปลายเสา

l = ช่วงความยาวที่ค้ำยันอยู่

r = รัศมีการหมุนตัว (radius of gyration) ของค้ำยันวัดจากแกนของความโค้งงอ
 $= \sqrt{I/A}$

ค่าของ k สำหรับสภาพจุดรองรับที่ปลายเสาทั่วไปได้กำหนดไว้ในตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 ค่าของ k สำหรับสภาพรองรับที่ปลายเสาทั่วไป

สภาพรองรับที่ปลายเสา	ค่าคงที่ K ทางทฤษฎี	ค่าคงที่ K ในการออกแบบ
สลักหมุด	1.0	1.0
เชื่อมติด	0.5	0.65

(ที่มา : สุระเชษฐ รุ่งวัฒนพงษ์. กลศาสตร์ของแข็ง. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2544)

สำหรับเสาค้ำยันไม้ อัตราส่วนความเร็วถูกกำหนดทั่วไปเป็น l/d เมื่อค่าตัวแปร K ถูกสมมติเป็น 1.0, 1 เป็นช่วงความยาวของเสาค้ำยัน และ d เป็นมิติขนาดด้านข้างที่น้อยที่สุดของเสาค้ำยัน

การวิเคราะห์เสาค้ำยันเหล็กกล้า (AISC)

การวิเคราะห์เสาค้ำยัน ปรกติจะหมายถึงการพิจารณาปริมาณแรงกด ที่เสาค้ำยันจะสามารถรับภาระได้อย่างปลอดภัย

ในการวิเคราะห์เสาค้ำยันเหล็กกล้า ขั้นตอนแรกให้พิจารณา อัตราส่วนความเร็ว จากนั้นให้แยกจัดประเภทเสาค้ำยัน เป็นเสาค้ำยันขนาดกลาง หรือขนาดยาว โดยขึ้นอยู่กับค่าอัตราส่วนความเร็ว เมื่อเปรียบเทียบกับเทอม C_c ตามข้อกำหนดเฉพาะของสถาบันเหล็กกล้าในงานก่อสร้างของอเมริกา (American Institute of Steel Construction, AISC)

$$C_c = \sqrt{2\pi^2 E / F_y} \quad (2.16)$$

เมื่อ E เป็น โมดูลัสการยืดหยุ่นของเหล็กกล้าซึ่งมีค่า $= 29 \times 10^6 \text{ psi} = 200 \times 10^6 \text{ Pa}$ และ F_y เป็น ความแข็งแรงครากของเหล็กกล้า ค่าของ C_c สำหรับเหล็กกล้าทั่วไป มีกำหนดไว้ในตารางที่ 2.5

ตารางที่ 2.5 ค่าของ C_c สำหรับเหล็กกล้าทั่วไป

F_y (ksi)	36	42	50
C_c	126.1	116.7	107.0

(ที่มา: สุระเชษฐ รุ่งวัฒนพงษ์. กลศาสตร์ของแข็ง. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2544)

ตามข้อกำหนดเฉพาะของ AISC ถ้า $kl/r \geq C_c$ แล้วความเค้นอนุญาตตามแนวแกน ในเสาค้ำยันเหล็กกล้าจะถูกกำหนดเป็นดังนี้

$$F_a = \left\{ \left[1 - (kl/r)^2 / (2C_c^2) \right] F_y \right\} / \left\{ \left[(5/3) + (3kl/r) / (8C_c) \right] - \left[(kl/r)^3 / (8C_c^3) \right] \right\} \quad (2.17)$$

และถ้า $C_c < kl/r \leq 200$ แล้วความเค้นอนุญาตตามแนวแกน จะถูกกำหนดเป็นดังนี้

$$F_a = 12\pi^2 E / (kl/r)^2 \quad (2.18)$$

การวิเคราะห์เสาค้ำยัน (สมการออกแบบเครื่องจักรกล)

เมื่อข้อกำหนดควบคุมการออกแบบมีการระบุว่า ให้ใช้สมการการออกแบบเครื่องจักรกล แทนการใช้สมการของสมาคมเหล็กกล้าในงานก่อสร้างของอเมริกา (AISC) การวิเคราะห์เสาค้ำยัน จะต้องอ้างอิงจากสมการภายใต้สภาพหรือเงื่อนไขต่อไปนี้

ถ้า $kl/r < 40$ ดังนั้นค่าความเค้นอนุญาตตามแนวแกนเท่ากับ

$$F_a = F_y / N_y \quad (2.19)$$

เมื่อ F_y คือความเค้นครากของวัสดุ และ N_y คือ ตัวแปรเพื่อความปลอดภัย ที่ขึ้นอยู่กับลักษณะของแรงกดที่มากระทำกับเสาค้ำยันนั้น ค่าตัวแปรเพื่อความปลอดภัย N_y ที่ใช้กันทั่วไป สามารถแสดงได้ตาม ตารางที่ 2.6

ตารางที่ 2.6 ค่าตัวแปรเพื่อความปลอดภัย N_y

ลักษณะของแรงกดที่มากระทำ	N_y
แรงสม่ำเสมอ	2
แรงเปลี่ยนแปลง	3
แรงกระตุก (Shock Load)	5

(ที่มา: สุระเชษฐ รุ่งวัฒนพงษ์, กลศาสตร์ของแข็ง, กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเกชั่น, 2544)

$$\text{ถ้า } 40 \leq kl/r < \sqrt{2E/F_y} (K^2)$$

เมื่อค่า K หาได้จากตารางที่ 2.6 ดังนั้นค่าความเค้นอนุญาตตามแนวแกนเท่ากับ

$$\text{ถ้า } 40 \leq kl/r < \sqrt{2E/F_y} (K^2)$$

เมื่อค่า K หาได้จากตารางที่ 2.6 ดังนั้นค่าความเค้นอนุญาตตามแนวแกนเท่ากับ

$$F_s = F_y/N_y \{ [1 - (F_y (kl/r)^2 / 4E)] \} \quad (2.20)$$

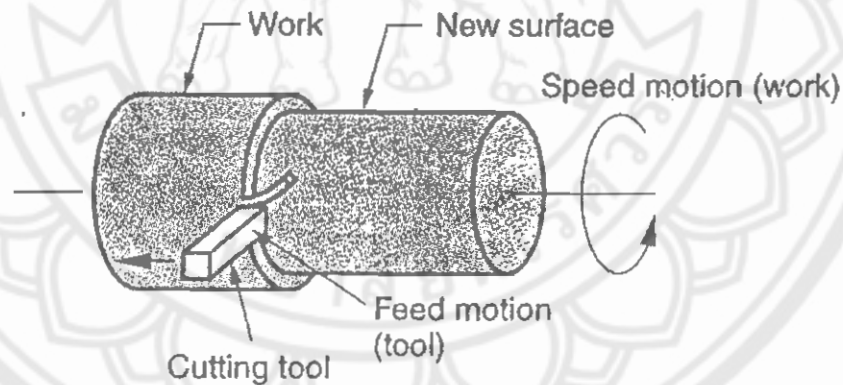
และสุดท้ายถ้า $kl/r \geq \sqrt{2E/F_y} (K^2)$ แล้ว ค่าความเค้นอนุญาตตามแนวแกนเท่ากับ

$$F_s = E / [N_y (kl/r)^2] \quad (2.21)$$

2.4 ทฤษฎีการ Machining

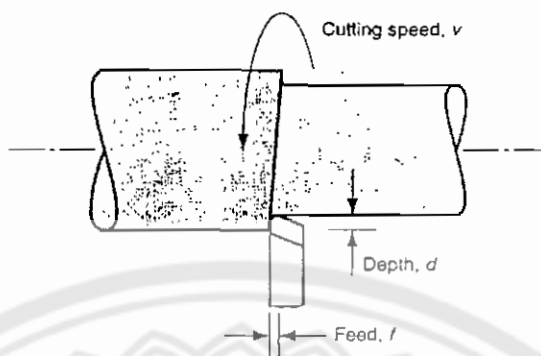
งาน Machining เป็นการขึ้นรูปชิ้นงาน โดยการกำจัดโลหะส่วนที่ไม่ต้องการออกจากชิ้นงาน

การกลึง เป็นกระบวนการกำจัดส่วนของชิ้นงานที่ไม่ต้องการออกจากผิวชิ้นงาน ทรงกระบอกที่กำลังหมุนด้วยมีดกลึงหรือทูล (Tool) โดยมีดกลึงจะเคลื่อนที่เป็นเชิงเส้นขนาดกับแกนหมุนของชิ้นงานดังแสดงในรูปที่ 2.8 และ 2.9

รูปที่ 2.8 แสดงการกลึง

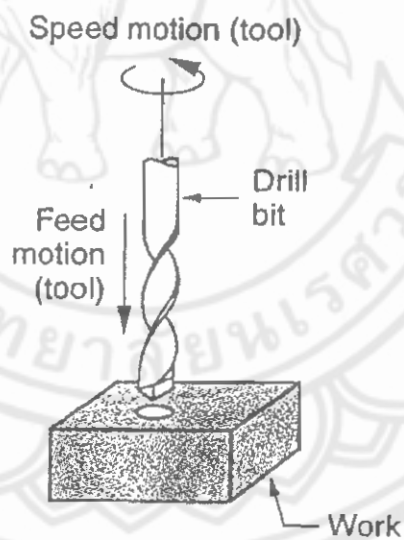
ที่มา: Techniques of press working sheet Metal. Eary, D.F. and E.A. Reed

รูปที่ 2.9 แสดงความเร็วตัด ระยะป้อน ความลึกตัด

ที่มา: Techniques of press working sheet Metal, Eary, D.F. and E.A. Reed

การเจาะ เป็นการทำให้เกิดรูกลมบนชิ้นงาน โดยเครื่องมือทรงกระบอกที่มีคมตัด 2 คม เรียกว่า ดอกสว่าน (Drill or Drill bit) โดยดอกสว่านจะหมุนเจาะลงบนชิ้นงานที่อยู่กับที่ โดยรูเจาะที่ได้จะมีขนาดเท่ากับดอกสว่าน รูปที่ 2.10

รูปที่ 2.10 แสดงการเจาะ

ที่มา: Techniques of press working sheet Metal, Eary, D.F. and E.A. Reed